

REDACȚIA  
și ADMINISTRAȚIA:  
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se simit administrației tipografiei diecezane.

# BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane  
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.  
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

## Act de pietate.

Sâmbătă în 12/25 Noemvre s'a întrunit în Arad consistorul plenar diecezan sub presiul P. S. S. d-lui episcop diecezan Ioan I. Papp, ca să dea tributul recunoștinței față de marele decedat.

Preasfințitul domn episcop deschide ședința prin relevirea calităților mari ale răposatului rege Francisc Iosif I. și a deosebitei Sale îngrijiri de biserica ortodoxă română, ce ne obligă la pioasă aducere aminte și eternizare a memoriei Lui în istoria bisericii ortodoxe. Cuvântul presidial este ascultat în picioare cu profund sentiment de consistor, carele în cor îi oftează „vecinica pomenire.“

După acest solemn act să cetește telegrama ministrului de culte și instrucțiune publică prin care aduce la cunoștința P. S. Sale d-lui episcop, trecerea la cele eterne a bunului domnitor și cerculariul emis de P. S. S. cu dd. 9/22 Noemvre Nr. 5030/1916 publicat în numărul preprecedent al Bis. și Școalei.

Sub impresiile mari ale perderii neuitatului domnitor, Consistorul eternizează memoria răposatului rege prin următorul concluz:

Esib. 5030/916 P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp în cuvinte alese și pline de înduioșare aduce la cunoștință avizul Escelenței Sale Domnului Ministru de culte și instrucțiune publică dr. Iancovich Béla despre aceea, că preabunul și gloriosul nostru împărat și Rege Apostolic Francisc Iosif I-ul în ziua de 21 Noemvre st. n. în castelul dela Schönbrunn a trecut la cele eterne și totodată comunică circulariul său Nr. 5030/916 Prez. din 9/22 Noemvre a. c. prin care a dispus pentru dieceza întreagă cele de lipsă pentru manifestarea doliului:

Consistorul cu adâncă durere ia act despre trecerea la cele eterne a Maj. Sale preabunului și gloriosului împărat și Rege Apostolic Francisc Iosif I-ul prin sculare dă expresiune condoleanțelor sale, memoria nemuritorului monarch

se eternizează la protocol și roagă pe P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp, ca pe calea Escelenței Sale D-lui Ministru de culte și instrucțiune publică să aducă la preainalta cunoștință adâncul regret și sincerile condolențe ale credincioșilor acestei eparhii, totodată să depună la treptele preainaltului tron din partea lor asigurarea omagialei supuneri și nestrămutatului devotament față de Maj. Sa împăratul și Regele Carol.

Consistorul aprobă întru toate dispozițiunile din circularul sus pomenit al P. S. Sale părintelui Episcop Ioan I. Papp.

De odată cu aceasta sa susținut escelenții sale d-lui ministru de culte și instrucțiune publică Dr. Iancovich Béla următoarea adresă:

### *Escelenția Voastră Domnule Ministru!*

Consistorul diecezan gr.-or. român de sub jurisdicția mea întrunit astăzi în ședință plenară cu profundă durere a luat act din telegrama Escelenței Voastre dd. 22 Noem Nr. 15367/1916 Nr. prez. adresată mie despre trecere la cele eterne a iubitului nostru mare domnitor, împărat și rege apostolic Francisc Iosif I.

Credincioșii diecezei gr. or. române din Arad jelesc împreună cu toate popoarele din Austria și Ungaria și în sincera lor durere cu nescârșită și plină de iubire grațitudine își aduc aminte de înțelepciunea fără seamăn, bunătatea părintească și iubitoarea îngrijire a gloriificatului nobil domnitor, la lumina căror virtuți domnești s'a renăscut legea și biserica noastră străbună și în ultima jumătate de secol a adus roade nobile spre fericirea noastră și spre binele scumpei noastre patrii.

Și din încredințarea Consistorului plenar a diecezei gr. or. române din Arad vă rog Escelenția Voastră să vă îndurați a exprima la locul mai înalt profunda mea durere și a diecezei precum și cea mai sinceră condoleanță asupra trecerei la cele eterne a Maiestății Sale împărat și rege Francisc Iosif I.

Deodată cu aceasta însă mai rog pe Escelenția voastră să vă îndurați a interpretă la

treptele înaltului tron înaintea gloriosului domnitor împărat și rege apostolic Carol omagiul iobagial, neclintitor fidelitate de supuși și nestrămutata mea iubire fiască a credincioșilor diecezei gr. or. române din Arad.

Arad 12/25 Noemvrie 1916.

*Ioan I. Papp*  
episcop.

La înmormântarea din Viena biserica română a fost reprezentată prin Escelența Sa d-l. metropolit Vasile Mangra și P. S. S. d-l. episcop Dr. Miron E. Cristea.

Joi în ziua mormântării nu s'au ținut prelegeri la școlile din Arad. Sâmbătă la ora 10 se va oficia parastas pentru decedatul rege, prontificat de P. S. S. d-l. episcop Ioan I. Papp.

## Pregătiri de înmormântare.

Duminecă în 13/26 Noemvrie s'a acoperit cosciugul Maj. Sale; care va fi transportat din Schönbrunn la Viena.

Regele Carol a ordonat doliu de șase luni pentru curtea regală și pentru armată, au ordonat doliu și domnitorii aliați și cei din țerile neutrale. Intreagă țara dela palat până la colibă e îmbrăcată n doliu pentru bătrânul rege mutat la cele eterne.

Principele Frideric a comunicat armatei telegrama de condolență a împăratului Wilhelm.

Duminecă a fost publicat programul ceremoniei de înmormântare a Maj. Sale. Cadavrul Maj. Sale va fi dus, din Schönbrunn în biserica din Hofburg, luni în 14/27 Noemvrie seara la ora 10, după ce va sfințit de către preoțimea de curte. Carul mortuar îmbrăcat în negru va fi tras de opt cai negri și însoțit de oamenii curții. În Hofburg va fi întâmpinat de cei mai înalți dignitari ai curții, căpitani de gardă și preoțimea de curte și va fi dus în biserică. Marți dimineața la ora 8 i-se permite publicului intrare în biserică la catafalcul Maj. Sale. Deasupra catafalcului este așezată coroana imperială austriacă, coroana Sfântului Ștefan, chipul princiar, insignele ordului „lana de aur“, medaliile celorlalte orduri indigene și sabia, bastonul, de mareșal, pălărie și mănuși. După amiază se sistează pelegrinarea publicității la catafalcul Miercuri după o nouă sfințire publicul iarăși îl poate privi dela ora 8 a. m. până la ora 6 p. m. Tot așa și Joi dela ora 8—12 a. m. În fiecare din aceste trei zile se fac servicii funebre la toate altarele. Joi dela ora 9 a. m. până la ora 10 a. m. și dela 12—1 p. m. se trag clopotele în întreagă Viena. Joi în 17/30 se sfințește în mod sărbătorec în biserica Sfântului Ștefan cadavrul Maj. Sale, de aici se transportează în

biserica Capușinilor unde se așază spre odihnă vecinică în cripta familiară. După ce cadavrul Maj. Sale se sfințește în biserica din „Hofburg“, convoiul pleacă în glas de clopote către biserica sfântului Ștefan, unde sunt adunați încă de mai naitne domnitorii, membrii caselor domnitore, delegații speciali, diplomații, consilierii intimi, preoțimea, funcționarii de curte, ministerele, oficiile centrale, reprezentanța orășănească, delegațiunile ș. a.

Îndată ce carul mortuar sosește la ușa bisericeii, se ia jos cosciugul și cu cardinalul-primat Piffli și preoțimea în frunte se duce în biserică. După ce se sfințește se transportează în biserica călugărilor Capușini. Îndărătul carului mortuar merg Maj. Lor regele Carol cu regina Zita, domnitorii străini și membrii caselor domnitore, principii, princesele, delegații speciali străini, deputația corpurilor oșteresti străine, trimișii regimentelor indigene acărur proprietar a fost regele Francisc Iosif I. Pe drumul dela bis. Capușinilor formează cordon trimișii armatei din câmpul de luptă. După sosirea la bis. Capușinilor, cadavrul Maj. Sale se sfințește din nou și între rugăciuni funebrele și cu făclii aprinse se așază în criptă, unde-l petrece regele Carol, mareșalul de curte și ambii custozi ai coroanei. În dată-ce regele s'a relntors din criptă părăsește biserica împreună cu oaspeții.

## Inmormnătarea Maj. Sale Francisc Iosif I.

Cu adevărată pompă princiară în prezența casei domnitore, a reprezentanței aliaților a statelor amicale și a popoarelor monarhiei au fost așezate rămășițele pământești a Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif I. în mormântul străbun. Stima genreală de care a fost încunjurat înaltul defunct în întreagă viața sa, s'a manifestat în mod și mai splendid la înmormnătare. Sute de mii au petrecut pe calea din urmă în glasul tuturor clopotelor monarhiei — pe fericitul domnitor, manifestându-și încă odată alipirea și sincera iubire față de înaltul defunct.

După câteva zile de ceață și receală, Joi s'a făcut timp senin și pe oara înmormnătării își trimite și soarele razele sale binefăcătoare. La ora 10 a. m. părintele Dr. Seidl cu asistența face serviciul pentru odihna sufletului răposatului rege.

La ora 1 p. m. Dr. Seidl cu o numeroasă asistență de preoți sfințește cadavrul Maj. Sale în biserica din „Hofburg“, după aceasta oamenii curții ridică cuscugul și în frunte cu preoțimea de curte îl duc la carul mortuar. Cosciugului îi urmează mareșalul de curte prințul Alfred Montenovio ca bastonul, căpitani de gardă, mareșalul pe curte ungar și ceilalți dignitari ai curții, iar pelângă cosciug merg opt aprozi nobili cu făclii de ceară aprinse și garda imperială și regală.

După sfințirea din nou a cosciugului așezat pe carul mortuar, se trag toate clopotele din Viena deo-

dată și convoiul funebral pleacă spre biserica Sfântului Ștefan. În momentul când carul mortuar părăsește curtea Burgului, garda de curte prezintă pentru ultima oră arma și-și închină drapelul îmbrăcat în doliu înaintea marelui împărat și rege. Convoiul trece pe dinaintea statuelor Eugen de Savoia și a străbunei casei domnitoare „Habsburg-Lotaringen“ Maria Terezia, prin cordonul soldaților. Pe unde trece convoiul toate edificiile sunt arborate cu tristul drapel de doliu, toate stradele și toate ferestrele sunt pline de public. Dela statua Mariei Terezia până la palatul ministrului de războiu trag cordon, *generalii în penziune și ofițerii garnizoanelor din Viena cari nu sunt în serviciu*, ca astlel să-și mani festeze pentru ultiima oră supunerea față de cel mai mare soldat a monarhiei. Cu capul descoperit așteaptă poporul convoiul impozant urmat de deputațiunile regatelor și principatelor austriace, de deputațiunile comitatense și orășenești din Ungaria, din Croația și Slavonia și de oficianții numeroaselor corporațiuni.

Pe când convoiul înaintează, în biserica Sfântului Ștefan s-au adunat la serviciul funebral, membrii rudeniile și prietiniile casei domnitoare, membrii caselor domnitoare străine, trimișii speciali, corporațiunea diplomaților, consilierii intimi ministeriile funcționarii oficiilor centrale, generalii și corpul ofițeresc, membrii „Reichsrat“ului, prezenții și membrii ambelor case a parlamentului maghiar, prezenții delegațiunilor orașelor Viena și Budapesta și alte delegațiuni.

Cu puțin înainte de ora 3 au sosit la catedrală Maj. Lor împăratul și regele Carol, împărăteasa și regina Zita cu suita. Intreagă catedrala era îmbrăcată în negru. Când convoiul se apropie de biserica Sfântului Ștefan, cardinalul Piffel urmat de episcopul asistent, de prelați și preoți merge la intrarea principală a catedralei spre întimpinarea marelui defunct. După-ace au dus și așezat în biserică cosciugul, cardinalul Piffel sfintește din nou cadavrul și ceremonia se sfârșește la ora 3 și 20 minute.

Corul de curte începe cântările funebrele și cosciugul e dus din nou pe carul mortuar. Convoiul pleacă. Imediat după carul mortuar urmează echipagiul Maj. Lor Carol și Zita, după aceea a domnitorilor străini, apoi principii, princesele străine, trimișii speciali ai țărilor străine, delegațiunile regimentelor, a căror proprietar a fost defunctul împărat și rege, în urmă garda imperială și regală, o companie de infanterie și un escadron de cavalerie sosiți din tabără. Convoiul merge prin cordonul soldaților dela bis. Sf. Ștefan până la biserica călugărilor Capuțini. Aici preoțimea primește cosciugul și îl așează în biserică pe catafalca. După o nouă sfințire, în rugăciunea tuturor celor prezenți cosciugul e ridicat și dus în criptă pentru a-l așeza aici spre odihnă vecnică între sacofagul fostului moștenitor de tron Rudolf și al împărătesei și reginei Elisaveta. În criptă au petrecut cosciugul Maj. Sa împăratul și regele Carol și cei mai înalți

dignitari ai curții. După ultiima sfințire și rugăciune funebrală mareșalul de curte a predat cheia sarcofagului spre păstrare gvardianului călugărilor Capuțini.

Împăratul și regele Carol împreună cu suita s-a reintors în biserică de unde după aceea a plecat întreagă asistența.

**Ultima zi a Maj. Sale împăratului și regelui în castelul Hofburg.** Ultima zi și ultiima seară a petrecut-o marele defunct Mercuri în capela din Burg. Pe lângă miile publicului, care plin de tristețea a alergat la catafalcul Maj. Sale prezenți au fost domnitori, principii trimiși ai țărilor, miniștrii, generali și deputați, toți în haina cernită a doliului căutând să dea dovadă despre iubirea care i-a legat de marele defunct și de nespusul doliu care-l poartă în inimă.

**Împăratul Wilhelm la catafalcul Maj. Sale.** Dupăcum am anunțat deja în Nrul trecut împăratul Germaniei a sosit la Viena. La gară l-au așteptat regele Carol și regina Zita, asemenea ambasada germană. Dela gară a plecat cu regele Carol la Burg. A cercetat apoi catafalcul Maj. Sale, unde îngenunchind s'a rugat pentru sufletul marelui reposedat. Seara împăratul va pleca din Viena, rămânând să ia parte la înmormântare următoarele persoane împărățești: regele baravez Ludovic IV. cu regina; principesa Maria Iozefa, văd. princip. Carol Teodor, regele sacson Frideric; moștenitorul de tron sacson Ioan George; apoi regele bulgar Ferdinand cu fii Boris și Chiril; marele principe din Baden Frideric II. și mulți alții.

Trupul Maj. Sale să află de Marți în capela din Hofburg pe un catafalca pompos. Mulțimea mare a cununelor acopere catafalcul, dintre cari se disting mai cu seamă două cununi pe cari se cetesc numele Vilma și Emma reginele holandeze.

**Ședința de doliu a Aradului.** Doliul care apasă țeara a ținut și orașul Arad să și-l exprime în ședința administrativă a sa astăzi, în care comitele suprem Kintzig Ioan cu cuvinte pline de tristețea a exprimat doliul și durerea cu care e plină inima fiește căruri cetățian. Toți cei prezenți au ascultat vorbirea funebrală a comitelui stând în picioare. — Asemenea și întreg comitatul Aradului și-a ținut de-o sfântă datorință ca să participe la durerea mare ce să năpustise în vremuri atât de grele asupra țării.

**Sosirea moștenitorului de Tron german.** Moștenitorul de Tron *Wilhelm Friderich*, care reprezintă pe împăratul german la înmormântare, a sosit Miercuri la Viena. Asemenea a sosit în capitala imperială și moștenitorul de Tron turcesc *effendi Vahid Eddin*, pe care la primit pe peronul gării din Viena, însuși regele Carol.

**Guvernul țării la înmormântare.** Din tristul incident toți miniștrii în frunte cu ministra-președinte *Tisza*, au călătorit Miercuri la Viena spre a petrece la

locul de vecinică odihnă pe defunctul împărat și rege, asemenea și camera deputaților, cari au depus și cununi de doliu.

**Membrii familiei domnitoare în Viena.** Duminică seara au sosit la Viena principii Iosif Ferdinand și Enric Ferdinand, principesa Izabela cu fiicile sale Gabriela și Maria-Alice, și prințul Alexandru Czartorisky cu soția sa princesa Mechtildis. Regele bavarez va sosit la Viena pentru ziua înmormântării. Regele Svediei va fi reprezentant la înmormântare prin moștenitorul de tron. Asemenea și regele Spaniei își trimite reprezentant.

**Doliul parlamentului ungar.** Parlamentul ungar, a îmbrăcat doliul din incidentul morții Maj. Sale. Azi în ședința anunțată au luat parte deputați în număr deosebit de mare, toți în haina cernită a doliului. Ședința a fost deschisă de vicepreședintele camerei Carol Szász. — După îndeplinirea formalităților dă cuvântul ministrului președ. Tisza, Ministrul după-ce predă vicepreședintelui simgraful regal, în care Maj. Sa regele Carol, anunță că primește tronul, și că va conduce destinul țării pe calea indicată de defunctul rege, — ia cuvântul și ține un discurs funebru. Toți deputații ascultă cu o deosebită evlavie cuvintele ministrului președinte

După el urmează apoi capii partidelor, ca Khuen-Hédervary, Apponyi, Andrássy, Bathyány și Zichy, cari toți își exprimă doliul simțit în urma morții Maj. Sale, a cărui memorie va rămânea eternă în inima popoarelor Sale. Ia apoi cuvântul deputatul partidului național român St. C. Pop. Poporul român — a zis deputatul, — s'a purtat toldeana cu cea mai mare venerațiune și credință față de tron, și a dovedit-o aceasta mai cu seamă în zilele grele pentru tron. Cu durere a luat la cunoștință deprimătoarea veste, dar am avut mângăere în testamentul defunctului rege, care e adresat popoarelor sale, asigurându-le de iubirea și de grijea părintească ce a avut față deele. Aceste sunt cuvinte intradevăr majestaticе, și un testament plin de splendoare pentru urmașul său. — Asemenea și-a ținut ședința de doliu și casa magnaților în care a ținut discursul funebrel br. Iosika și primatеле Csernoch. — În fine br. Iosika a rugat pe membrii casei magnaților, că în semnul doliului simțit să ia parte la înmormântare, în număr cât se poate de mare.

**Înainte criptei Capușinilor.** În mormântarea Maj Sale în cripta Capușinilor se face într'un mod pătrunzător. După obiceiul strămoșesc mareșalul de curte bate la ușa criptei și cere intrare.

Cine e acolo? Întrebă părintele guardian fără să deschidă ușa.

Maj Sa milostivul împărat și rege Francisc Iosif I. răspunde.

Ignosco, nu-l cunosc!

Împăratul Austriei și regele apostolic al Ungariei! Ignosco, nu-l cunosc!

După bătaia a treia în ușe iar se aude întrebarea din lăuntru.

Cine voiește să intre?

Un om păcătos, fratele Francisc Iosif!

La acest răspuns să deschide ușa, ca marele domnitor să fie așezat spre odihna de veci.

**Părechea regală în Budapesta.** În 6 Decembrie noua păreche regală va sosi la Budapesta, unde casa magnaților și cea a deputaților îi va face o primire solemnă, pompoasă. Pregătirile pentru această primire se fac deja de pe acum. Oficiul mareșalului de curte și baronul Ștefan Burian, ca ministru a casei domnitoare lucră cu mult zel la stabilirea ceremonialului, după care se depună noul rege jaramântul. S'a făcut deja propuneri deosebite, dar regele n'a decis încă.

După unele informațiuni mareșalul de curte Montenovvo ar abdice, și locul lui îl va ocupa contele Berchtold fost ministru de externe austriac.

## Ultimul adio al regelui Francisc Iosif I. către popoarele și armata sa.

Getim în foaia oficioasă:

Fericitul împărat și rege Francisc Iosif I. în testamentul său, care s'a desfăcut ieri, a adresat popoarelor sale și armatei terestre și maritime următorul cuvânt de adio:

Iubitelor mele popoare le exprim sincera mulțumită pentru acea dragoste credincioasă, ce au manifestat-o față de mine și Casa mea atât în zilele de bucurie, cât și în zilele de restriște. Conștiința acestei alipiriri a fost o mângăiere pentru inima mea și din ea mi-am împrumutat tăria pentru îndeplinirea îndatoririlor mele grele de domnitor.

Păstreze aceste sentimente patriotice ale lor și pe seama urmașului meu!

De armata mea terestră și maritimă încă îmi aduc aminte cu sentimentele unei gratitudini călduroase pentru eroismul și devotamentul ei credincios. Biruințele reportate de ea mi-au umplut inima de bucurie și mândrie, iar perderile îndurate fără vina ei mi-au umplut inima de durere și de jale.

În acel spirit escelent, care a însuflețit în totdeauna armata mea comună de uscat și de apă, ca și acele două armate teritoriale văd garanția, că urmașul meu, întocmai ca și mine, poate conta în totdeauna pe ele.

## Regele Carol IV.

### Nașterea și educația

Majestatea Sa regele Carol IV s'a născut în 17 August 1887 în Persenblug, Austria de jos ca fiu al principelui Otto și al principesei Maria Iosefa. Naș i-a fost fericitul rege Francisc Iosif I.

Tânărul arhiduce a făcut studii serioase militare și s'a îndelestnicit în acelaș timp și cu dreptul public și administrativ. Cunoaște în afară de limba germană, — limbile maghiară, boemă, franceză și engleză.

În 1907 arhiducele a fost declarat majorean, fiind în vârstă de 20 ani. Tutor i-a fost fericitul moștenitor al tronului Francisc Ferdinand, care s'a îngrijit cu o deosebită iubire de educația tânărului arhiduce, care avea să-i moștenească odată și tronul.

### Căsătoria.

În vârstă de 24 ani arhiducele Carol Francisc Iosif s'a căsătorit în 12 Octombrie 1911 cu princessa *Zita Maria*, fiica prințului de Parma și Piacenza și infante spaniol Robert. Prieceasa Zita s'a născut în 1892 în Pianore. Căsătoria a fost căsătorie din dragoste și din cele mai ideale.

Căsătoria a fost binecuvântată cu 4 copii și anume: *Francisc Iosif Otto*, actualul moștenitor-presumptiv, născut în 20 Noembrie 1912, *Adela Iosefa Maria*, n. în 3 Ianuarie 1914, *Ludovic Robert Carol*, n. în 8 Februarie 1915 și *Felix Frideric August Victor Maria*, n. 31 Mai 1916.

### Carierea militară.

Ca orice prinț din casa de Habsburg arhiducele Carol a primit o deosebită educație militară. În ziua când a fost declarat majorean, a fost numit sublocotenent al regimentului 7 de dragoni. În curând a fost avansat la rangul de căpitan, iar după căsătoria sa la rangul de major și în această calitate a fost transferat la Viena.

În actualul războiu a luat parte activă și a avut un rol deosebit, mai întâi ca comandant al frontului italian, apoi ca comandant al frontului bucovinean și în urmă ca comandant al frontului ardelean și românesc, distingându-se prin eroismul și talentul său deosebit de strateg.

\*

**Numele noului nostru rege.** Ca rege al Ungariei va purta noul nostru rege numele de Carol IV. iar ca împărat al Austriei numele de Carol I.

**Amnestia.** E obiceiul, ca cu prilejul evenimentelor mari în familia domnitoare o parte a condamnaților, mai ales condamnații politici să primească amnestie. Așa se va întâmpla și cu prilejul urcării pe tron a noului rege și anume în Ungaria probabil cu prilejul încoronării, iar în Austria cu prilejul depunerii jurământului.

Când va fi încoronarea noului nostru rege? Înțenția Majestății Sale regelui Carol IV este, ca să fie încoronat de rege al Ungariei încă în decursul acestui an. Încoronarea se va face probabil în prima jumătate a lunii Decembrie. În Austria, unde nu există încoronare, Majestatea Sa va face un simplu jurământ în fața parlamentului. În această chestie monitorul oficial austriac a publicat următorul autograf prealalt:

Iubite dr. Körber! Cugetându-mă la acea îndatorire constituțională a mea, ca în conformitate cu legea fundamentală a statului din 21 Decembrie 1867, secția VIII, să depun jurământul prescris în vederea domniei și exercitării puterii executive, aștept propunerile d-tale referitoare la îndeplinirea acestor dispozițiuni.

Viena, 23 Noembrie 1916.

Carol m. p.

Körber, m. p.

## Vasilie

din mila lui Dumnezeu dreptcredincios Arhiepiscop al Transilvaniei și Mitropolit al Românilor gr.-ort. din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhiepiscopia Transilvaniei: Dar și pace de la Dumnezeu Tatăl și domnul nostru Isus Cristos, iar de la Noi arhierescă binecuvântare!

După ce atotputernicul Dumnezeu a chemat din viață pe înalt Preasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan Meșianu*, congresul național al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, convocat la Sibiu pe ziua de 23 Iulie (5 August) a. c. Ne-a ales pe noi, după normele statutului organic, de Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor gr. ort. din Transilvania, iar Majestatea Sa cesară și apostolică regească, gloriosul nostru domnitor Francisc Iosif I., cu prealalta rezoluțiune din 10 Septembrie nou a. c. s'a îndurat preagrațios a întărit această alegere.

Facem dar cunoscut iubitului cler și popor al arhiepiscopiei noastre transilvane, că în ziua de astăzi 16/29 Octombrie a. c. fiind consacrat întru Arhieru, conform sfintelor canoane, de către Preasfințitul Episcopul Aradului și *Dr. Miron E. Cristea*, Episcopul Caransebeșului, în biserica noastră ortodoxă română din Oradea mare, am fost înrodus solemn în scaunul mitropolitan de către Prea Venerabilul Consistor mitropolitan, conform dispozițiunilor statutului organic și cu aceasta Noi ca Arhiepiscop și Mitropolit am intrat în funcțiune pentru a îndeplini misiunea, ce prevedința dumnezeiască prin votul clerului și al poporului Ni-a încredințat-o.

Conștient de marea datorie și răspundere ce avem în fața lui Dumnezeu pentru mântuirea turmei cuvântătoare, încredințată păstoririi noastre, mai ales în aceste zile de grea încercare pentru neamuri și popoare, cuvântul Nostru cel dintâi ce vi-l adresez de aici, dela marginea Mitropoliei, iubit cler și popor, este asigurarea și hotărârea noastră fermă, de a cărmui biserica pe baza instituțiilor canonice și în special pe baza statutului nostru organic, urmând totdeauna ca scop, folosul sufletesc al credincioșilor și în general prosperitatea sfintei noastre biserici ortodoxe.

Drept aceea, iubiții Noștri fii în Domnul, *una să gândiți, o dragoste să aveți, o inimă și un suflet să fiți*, (Fapt. Ap. 4:32) *pe toți cinstiți, frăția iubiți, pe Regele cinstiți*, (1. Petru 2:17.) Siliți-vă a dovedi mai mult cu faptele, decât cu vorbele, împlinirea datorii voastre către sfânta noastră biserică și către stat, arătând că sunteți urmași vrednici ai strămoșilor noștri, cari au dat totdeauna dovezi strălucite despre iubirea lor către biserică și patrie, apărându-le cu viața lor.

Urmați dar porunca sfintei maice biserici, rugându-vă neîncetat: *ca Domnul Dumnezeu să încununeze, să umbrească capul Maiestății Sale, Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I. în ziua războiului, să-i întărească brațul, să-i înalte dreapta, să-i susțină stăpânirea, să-i supună pe toate neamurile, cari s'au ridicat cu războiu asupra noastră, să-i dăruiască pace, să grăiască Domnul în inima lui cele bune pentru biserică sa și pentru poporul său, pentru că în liniștea lui să petrecem o viață lină și fără gălceavă, întru toată bună creștinătatea și curăția.*

Dându-vă binecuvântarea Noastră arhipăstorească, în legătura dragostei și a ordinii canonice, Vă rugăm să ne cuprindeți în sfintele Voastre rugăciuni.

Oradea-mare — Nagyvárad, la 16/29 Oct. 1916.

*Vasilie,*

Arhiepiscop și Mitropolit.

5049/1916.

## Circular

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

Înaltul guvern a statului ne încunoștințează că pentru acoperirea și prevederea diferitelor trebuințe încopciate cu războiul ce decurge acum aproape de doi ani și jumătate, pune la cale al cincelea împrumut de războiu.

Condițiunile acestui nou împrumut vor fi tot așa de favorabile pentru cumpărător, ca ale celor patru împrumuturi de mai înainte și astfel aceia, cari investesc banii lor în acest împrumut de stat nu numai își împlinesc cea mai elementară datorie patriotică, dar totodată realizează un câștig foarte însemnat și își fructifică banii adunați mult mai sigur și mai rentabil, decât în orice alt chip.

În decursul războiului mai ales economii în multe părți au realizat câștiguri foarte însemnate, ceea ce se dovedește și prin faptul îmbucurător că foarte multe datorii de ale economilor noștri pe la bănci, au fost plătite în timpul din urmă, ba s'au făcut însemnate depuneri pe la institutele de credit și economii așa că aceste au fost necesitate să reducă procentele pentru depuneri. Situația financiară a monarhiei noastre este tocmai în acestea timpuri favorabilă, iar victoriile falnice ale vitezelor noastre armate pe câmpul de războiu, ne asigură o pace dăinuitoare și fericită.

În această stare de lucruri și considerând pe deoparte faptul că pentru hârțiile împrumutului al cincelea de stat și de astădată s'au satorit condițiunile cele mai favorabile pe cari oricine le poate afla la antistia comunală concernentă, care cunoaște de altfel starea materială a fiecărui locuitor din comună, pe de alta parte luând în socotință împrejurarea, că banii plasați, în obligațiunile de stat sunt cei mai siguri și nu sunt espuși la nici un fel de primejdie, ori devaluare, astfel nu numai datorința noastră de bunii patrioți, dar chiar și interesul material propriu al fiecăruia trebuie să să ne îndemne a grăbi cu toții întru sprijinirea materială a statului nostru prin cumpărarea în cea mai mare măsură posibilă a obligațiunilor de stat, cari se vor pune acum în vânzare pentru al cincelea împrumut de stat, făcând astfel tot posibilul, ca armata monarhiei noastre să iasă biruitoare, spre binele, liniștea și bucuria noastră a tuturor cetățenilor ei.

Indatorăm deci și de astădată iubita noastră preoțime parohială, ca acest circular al nostru să-l citească în sfânta biserică în cea mai apropiată Duminecă ori sărbătoare, explicând poporului credincios datorința, ce o avem toți de a sări în ajutorul patriei noastre prin cumpărarea obligațiunilor de stat, prin ce promovăm chiar și interesele noastre materiale binepricpute.

Recomandăm din tot sufletul iubitului nostru cler și popor, particularilor ca și comunelor bisericesti să participe în măsură cât mai mare la subscrierea obligațiunilor pomenite și ca îndemn să aducă tuturor la cunoștință, că din motivele susindicate și Consistorul nostru a subscris din banii fondurilor diecezane și va subscrie și acum o sumă mai însemnată.

Arad, 12/25 Noemvrie 1916.

*Joan J. Papp* m. p.  
Episcop.

Nr. 5068/1916.

## Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului greco-oriental român din Arad.

Măritul nostru Congres național bisericesc prin concluzul său dela 20 Noemvrie 1879 Nr. 238, a decis înființarea unui fond mitropolitan și pentru augmentarea acestui fond a dispus totodată, ca în fiecare an la ziua de 6 Ianuarie, aniversarea Botezului Dlui, să se poarte în toate bisericile din provincia noastră mitropolitană „*discul mitropoliei*”. Conform acestui concluz grăbim și de astădată a trage atențiunea tuturor la sărbătoarea „*Botezul Domnului*” din anul 1917, când iarăși să se poarte în toate bisericile din eparhia noastră „*discul mitropolitan*”, și noi îl recomandăm tuturor spre călduroasă sprijinire.

Special însărcinăm pe conducătorii oficiilor parohiale, ca publicând de timpuriu poporului credincios purtarea discului, să îngrijească ca banii ce vor încurge numai decât, dar cel mult până la 31 Ianuarie 1917 să-i administreze părintelui protopresbiter concernent cu raport special, iar părinții protopresbiteri se insercinează, ca pe baza rapoartelor dela oficiile parohiale, să facă un conspect, în care indicând în ord alfabetic numărul tuturor comunelor din tract, să inducă apoi și sumele, ce au încurs dela fiecare comună; apoi acest conspect și banii încurși, precum și rapoartele oficiilor parohiale să le subștearnă Consistorului de aici cel mult până la 28 Februarie 1917 — ca astfel Consistoriul nostru să-l poată administra la metropolie până în Martie 1917.

Pentru subșternerea la timp a raportului și a venitului de pe acest disc e răspunzător conducătorul oficiului parohial care ori s'a adunat mult, ori puțin e îndatorat a raportă și a administra rezultatul la locul său și în timpul normat prin circularul prezent.

Despre ce se încunoștințează fiecare oficiu parohial pe calea concernentului oficiu protopresbiteral.

Arad, 13/26 Noemvrie 1916.

*Joan J. Papp,*

Episcopul Aradului.

## Examene.

Direcțiunea institutului pedagogic gr. or. rom. din Arad aduce la cunoștința celor interesați, că examenele pedagogice supletoare de curs, de cvalificațiune de curs și de cvalificațiune finală se vor ținea în 15/28 decemvrie ora 8 a. m. Aceia candidați cari au să facă examen întreg de curs, de cvalificațiune de curs ori de cvalificațiune finală au să se prezinte la direcțiune cu două zile mai nainte, adecă în 13/26 decemvrie pentru lucrările scripturistice și de lucru manual. Candidații au să-și ceară imediat admitere la examene în petit adjustat cu documentele recerute și adresat direcțiunei, iar candidații aflători în serviciu miilitar să-și ceară dela superioritatea lor militară concediu de examen. Spre mai bună înțelegere se notează, că publicațiunea prezentă privește numai examenele restante din anul școlar 1915/16 și din anii anteriori. Elevii cari au prestat examenul depe anul școlar 1915/16, au să fie mai nainte înscriși pe anul școlar 1916/17 și vor fi admiși la examen numai la examenele generale din anul școlar 1916/17 ce se vor ținea în iunie. eventual la terminul ce l-ar admite mai nainte înaltul ministru de culte și instrucțiune publică.

## CRONICA.

Mare catastrofă pe trenul reprezentanților maghiari, cari se rentorceau dela Viena. Trenul accelerat dela Viena s-a ciocnit în gara dela Herceghalom cu un tren personal ce era în pară, cu o putere îngrozitoare. Toate vagoanele s'au sfărâmat. Până acuma nu se poate constata mărimea acestei groaznice nenorociri. Din Budapesta a plecat numai decât un tren de salvare. Până acuma au fost desgropați 70 morți și 250 răniți. Cu acceleratul acesta a plecat din Viena mulți membrii din casa magnaților și delegațiunile comitatense și orășenești din Ungaria. Se zice că Ludovic Taloczy, guvernatorul civil al Serbiei ar fi murit la această catastrofă.

Numire. Dl ministru de culte și instrucțiune publică a numit pe Ilustritatea Sa dl consilier aulic și profesor universitar *Dr. Iosif Siegescu* de viceprezident al comisiei regnicolare de esaminare al preparandiilor pentru al treilea ciclu de 5 ani.

Felicitările noastre.

Planul analitic. Precum se știe guvernul a elaborat planul analitic al preparandiilor și a școalelor de aplicație dela preparandie. O lucrare voluminoasă și prețioasă, care prezintă idealul învățământului preparandial. Acest plan analitic se va face obiect de studiu în conferințele metodice dela preparandia noastră, cari au să-l întregească cu studiile proprii institutelor noastre confesionale.

**Necrolog.** Aurelia Cimponeriu născ. Russu și fiii Aurora și Aurel, în numele lor și al numeroaselor rudeni, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, că adoratul soț și respective tată, frate, ginere, cumnat, unchi *Petru Cimponeriu*, paroh gr.-or. rom. în Vinga după lungi și grele suferințe, împărțășit fiind cu sfânta taină a cuminecăturii, a reposat în Domnul în 31/16 Noembrie 1916 la orele 2¼ d. a. în etate de 56 ani, 28 ani ai preoției și 28 a fericitei căsătorii.

Osemintele scumpului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă în cimitirul gr.-or. rom. din Vinga Sâmbătă în 5/18 Noembrie la 10 oare a. m.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!  
*Jalnică familie.*

**Ospitări.** Miercuri în 9/2 Noembrie a ospitat corpul profesoral și elevii dela inst. ped.-teol. din Arad, unde directorul învățătorul Iosif Moldovan a ținut o lecție fonomimică cu începătorii și a prezentat organizația scurtată a citirii. Corpul profesoral se va ocupa apoi în o conferință metodică cu acest metod și vom avea o opinie competentă asupra acestui metod. Dl Moldovan cu mari jertfe și-a tipărit deja și abecedarul fonomimic, care are particularități orginiale din cari se reoglindează o muncă intensivă vrednică de apreciere.

**Avansament.** Amicul nostru iubit, părintele Ioan Papp, a fost avansat pe terminul de Noembrie la rangul de protopop militar (rang egal cu locotenent-colonel), Sincerile noastre felicitări la bine meritata avansare.

**Mulțămită publică** învățătorul Sofronie Adrițoiu din Călnic, — cu ocaziunea sfințirii resp. Introducerii fiului său Iulian întru preot în comuna bis. Ianova — a dăruit pentru sfânta biserică de aici un artistic chivot, lucrat de dânsul în lemn massiv, în preț 400 cor. pentru sănătatea norocirea lui și a familiei Sale și o cădelniță de argint china în preț de 80 cor. pentru nepotașul său Silvia.

D-zeul milei, al îndurărilor și al iubirii de oameni deie, ca aceste daruri să fie bine primite, iar acelorora pentru cari sau făcut aceste daruri, să le binecuvinteze vrerile, dăruindu-le norocire, sănătate și mulțămire sufletească — corporală. Ianova 14/37 nov. 1916. Melentie Șora preot român.

## Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de preot din parohia de **clasa II-a din Budinț** tractul Belințului, să scrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 30 jughere pământ arător
2. Stolele legale.
3. Folosirea intra și extravilanului par., fiecare de câte 800□

4. Eventual ajutor dela stat.

Darea după sesie o solvește preotul.

Alesul preot e îndatorat să catehizeze școlarii gr.-or. rom din parohie, fără vre-o remunerațiune.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poștiți să-și aștearnă petițiile instruate conform dispozițiilor regulamentare și întrucât sunt în funcțiune, să accludă și atestat de servicii dela șeful respectiv, comitetului parohial din Budinț, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. al Belințului (Belecze, Temes-megye) și sub durata concursului, să se prezenteze în vre-o Dumirecă, ori sârbătoare, în sf. Biserică, pentru a și arată desteritatea în cântare, tipic și eventual și în oratorie.

Se obsearvă că alesul preot, e dator să asigure văduvei preotese și orfanilor rămași după reposatul preot venitului precizat în §-ul 26 din regulamentul pentru parohii.  
*Comitetul parohial.*

În înțelegere cu: *Gherasim Serb* protopresbiter.

1—3.

Pentru conferirea alor 4 burse de câte 200 cor. și a unei burse de 100 cor. din fundațiunea „Dimitrie F. Negrean și soții“ se publică concurs cu termin de **30 zile**

Conurenții vor alătura la ruagre:

1. Certifact de botez
2. Certificatul ultimului an școlar
3. Certificat de sărăcie

La conferirea burselor se prefer elevii născuți pe teritoriul protopopiatului-Beiuș și Vășcău.

Cerelile să se adreseze și să se trimită „Comitetului administrativ al fundațiunei Dimitrie F. Negrean și soții“ Oradea-mare, Nagyvárad — Uri utca 6.

*Vasilie Mangra*

Comitetul administrativ

al fundațiunei Dimitrie F. Negreanu și soții.

1—3.

În baza ord. V. Consistor eparhial din Oradea-mare, No. 2154 B. 1915, pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia de **clasa II-a Bălaia**, protopresbiteratul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs, cu termin de alegere pe **11/24 Decembrie 1916**.

Beneficiile:

1. Casă parohială cu supraedificate și intravilan de un jugher catastral.
2. Pământ parohial de 8 jughere, arător și fânaș.
3. Birul preoțesc și stolele îndatinat.
4. Intregirea dotațiunei dela stat, cu drept câștigat la suma maximală.

Doritorii de a ocupa această parohie, să-și înanteze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din Bălaia, Prea On. oficiu ppsc ort. român la Mezőtelegd, în terminul statutar, și cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul parohial, să se prezente poporului din Bălaia, în cutare Duminecă ori sârbătoare, pentru dovedirea aptitudinilor în cântare, tipic și oratorie.  
*Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Alexandru Muntean* protopresbiter.

1—3.